

Med spominom in pozabo: mednarodni raziskovalni projekt »Televizijska konstrukcija 20. stoletja«

*Between Memory and Oblivion: International Research Project
»Televisual Construction of 20th Century«*

*Entre la mémoire et l'oubli: Le projet de recherche international
»La construction télévisée du 20ème siècle«*

Letos spomladi mineva drugo leto, odkar na ISH (odgovorna nosilca sva **Jože Vogrinc** in spodaj podpisana) sodelujemo v mednarodni raziskavi z naslovom "Televizijska konstrukcija 20. stoletja". Gre za interdisciplinarni projekt, ki ga financirajo Arts and Humanities Research Board v Londonu, British Council (ta je denarno pomoč v prvem letu nudil tudi naši skupini) ter drugi manjši sponzorji, vodi pa ga **prof. Ulrike H. Meinhof**, trenutno direktorica Oddelka za germanske jezike in literaturo na Univerzi v Southamptonu. Sedež projekta je sicer na Univerzi v Bradfordu, ki je zbirno mesto raziskovalnih gradiv, na podlagi katerih potekajo analize, ter raziskovalcev, ki sodelujemo v projektu.

Kakor je v Monitorju pred časom že poročala **Sabina Mihelj**, gre pri projektu "Televizijska konstrukcija 20. stoletja" za analizo nacionalnih televizijskih oddaj, posvečenih iztekajočemu stoletju. Analiza temelji na primerjalnem pogledu na programe nacionalnih javnih in komercialnih televizijskih postaj, ki so bili predvajani v zadnjem mesecu leta 1999. Širina pogleda ni zanemarljiva, saj vključuje 11 evropskih držav in dve regiji, in sicer (po abecednem redu): Anglija, Avstrija, Danska, Francija, Grčija, Ka-

talonija, Madžarska, Nemčija, Poljska, Rusija, Severna Irska, Slovenija in Yorkshire in Liverpool. Osnovno vprašanje, ki se ponuja ob takšnem multinacionalnem pregledovanju televizijskih retrospekcij 20. stoletja, pa je vprašanje lokalne (nacionalne, regionalne) pogojenosti medijskega dokumentiranja minule zgodovine. Z drugimi besedami, ali je - navkljub očitni različnosti samih produkcijskih pogojev za tovrstne oddaje glede na institucionalne zgodovine in zgodovine kulturnih form na posameznih televizijskih postajah - mogoče pričakovati nek dokumentarni pogled na 20. stoletje, ki bi odpravljal notranje razlike med posameznimi nacionalnimi televizijskimi in prečil kontekstne lokalnih zgodovin z neko kolektivno, "evropsko pripovedjo" o stoletju?

Odgovor na vprašanje zgodovinske koherentnosti evropskega televizijskega pogleda na 20. stoletje je, kot so pokazale prve analize, prej nikalen kot pritrdilen. Kar pa je ob tem morda bolj zanimivo, je sam razpad politike reprezentacije 20. stoletja po osi zgodovinskega spomina. Zadnje srečanje skupine v Bradfordu novembra lani, kjer smo predstavili preliminarne rezultate naših analiz, ob tem pa prvič dobili tudi možnost vpogleda v programe drugih televizijskih postaj, je nam-

reč pokazalo, da je "20. stoletje" eluzivni in spodmikajoč zgodovinski pojem, ki se oblikuje glede na nacionalne fantazije o preteklosti. Pri tej konstrukciji preteklosti seveda na gre zgolj za televizijsko preslikavanje objektivnih dogodkov - četudi pogosta raba dokumentarnega formata sugerira prav takšno televizijsko pristajanje na objektivnost - temveč predvsem za ideološko projekcijo sedanosti. Padeč Berlinskega zidu ali priznanje samostojne države, če ponazorimo z dvema primeroma, lahko zagotavljata triumfalni medijski epilog nacionalni travmi ali kolektivnemu kompleksu majhnosti, pa tudi možnost prepisovanja bolečih točk preteklosti na prečiščen zemljevid kolektivnega spomina. Televizijske reprezentacije "20. stoletja" so v tej luči manj projekcije preteklih političnih, kulturnih in ideoloških vsebin kakor pa dokumenti sodobnih evropskih polj spopadov za definiranje zgodovine in

identitete, ki se odvijajo skozi rekonstrukcijo in nadgradnjo teh vsebin.

Bradfordski projekt predstavlja delen katalog teh spopadov, ki ga bo mogoče brati bodisi skozi vpogled v evropske televizijske politike reprezentacije, bodisi skozi širše okvire kulturne konstrukcije zgodovinskega spomina. V obeh primerih, kakor je pokazalo tudi zadnje srečanje v Bradfordu, je kritično razumevanje lokalnih, nacionalnih kontekstov in zgodovin. Rezultati raziskave, ki so v pripravi za objavo, tako ne nosijo več naslova "Televizijska konstrukcija 20. stoletja", temveč bodo zajeti v novem naslovu, ki se zdaj glasi: "Europe's century: television discourses and the construction of historical memory". Ob objavi skupne publikacije pa se nakazuje tudi možnost, da bodo s pomočjo bradfordskega Muzeja za film in televizijo televizijski programi, na katerih temelji raziskava, dostopni tudi na internetu.

Ksenja H. Vidmar

Ponovni premislek literarne zgodovine: Primerjalna zgodovina literarnih kultur Latinske Amerike in Vzhodne Centralne Evrope

Rethinking Literary History: Comparative History of Latin America and East Central Europe Literary Cultures

Répenser l'histoire littéraire: L'histoire comparée des cultures littéraires de l'Amérique latine et de l'Europe orientalo-centrale

Literarna zgodovina je, podobno kot vse historične znanstvene discipline, v drugi polovici 20. stoletja doživela nekaj pomembnih epistemoloških premikov, ki so večinoma vodili v stran

od instrumentalizacije zgodovine za potrebe legitimacije trenutnih interesov (politične) moči, zlasti pa v stran od osredotočenosti na nacionalne oz. etnične kolektive kot osrednjo organiza-